

Liperin kunnan lausunto hankintalain muutoksista

Kunnanhallitus 10.03.2025 § 53

57/03.00.00/2025

Lausuntopyyntö

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta, vesi- ja energihuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä rikosrekisterilain 6 b §:n muuttamisesta.

Lausuntopyynnön mukaan hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa julkisten hankintojen tehokkuutta ja kustannussäästöjä sekä turvata laadukkaat julkiset palvelut. Hankintalakia esitetään uudistettavan muun muassa edistämällä markkinakartoitusta ja hankinnan huolellista valmistelua. Hallitusohjelman mukaisesti ehdotuksessa esitetään sidosyksiköiden käytön rajoittamista hankintojen toteuttamisessa asettamalla sidosyksikön omistukselle yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusosuutta koskeva vaatimus (10 prosenttia). Hallitusohjelmakirjausten toteuttamisen lisäksi mietinnössä esitetään tehtäväksi hankintalakiin ja erityisalojen hankintalakiin sekä rikosrekisterilakiin eräitä säädöshuoltoon liittyviä muita muutoksia.

Lausuntopyyntö on luettavissa kokonaan osoitteessa lausuntopalvelu.fi ja lausunnot tulee antaa 11.3.2025 mennessä.

Taustaa

Esitys tarkoittaisi, että kunkin omistajan tulisi jatkossa omistaa vähintään 10 % yhtiön äänimäärän tuottavista osakkeista. Esityksen siirtymäajaksi on määritetty 1,5 vuotta (jäteala 2,5 vuotta). Esityksen mukaan laki tulisi voimaan 1.1.2026, eli vähimmäisomistusosuuden tulisi täyttyä 1.7.2027 alkaen.

Esityksen voimaantulolla nykymuodossaan olisi merkittäviä vaikutuksia Liperin kunnan kannalta ict-palveluiden (Meidän IT ja talous Oy), työterveyshuollon (Siun työterveys Oy) ja Honkalammen koulun siivous- ja ruokahuollon (Polkka Oy) osalta sekä välillisesti ainakin jätehuollon (Puhas Oy) ja kirjastopalveluiden osalta (Koha Suomi Oy).

Esityksen poikkeuksellista ristiriitaisuutta kuvaa se, että poikkeuksellisen useat valmistelussa olleet tahot, kuten kilpailu- ja

kuluttajavirasto ja valtiovarainministeriö, ovat jättäneet esitykseen eriävän mielipiteensä.

Yhtiökohtaiset arviot

Puhas Oy – Liperin kunnan omistusosuus 10,1 %

Muiden kuin Joensuun kaupungin ja Liperin kunnan omistusosuudet yhtiöstä ovat alle 10 %, eli yhtiö ei voisi jatkaa nykyisillä omistusosuuksilla, jos laki tulee voimaa esitetyn mukaisena.

Meidän IT ja talous Oy – Liperin kunnan omistusosuus 0,3 %

Liperin kunnan ostot yhtiöltä olivat 850 000 € vuonna 2024. Meitan ympäristössä lain vaikutukset kohdistuisivat erityisesti pienempiin kunta-asiakkaisiin sekä yhtiöihin. Mikäli lakimuutos toteutuu sellaisenaan jopa 30 Meitan kunta-asiakasta olisi pakotettuja irtisanomaan sopimukset yhtiön kanssa sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan kaikki ICT- palvelut ja mahdollisesti myös palkka- ja taloushallinnon palvelut uudelleen. Lakiesitys sisältää isojen kustannusten lisäksi myös merkittäviä riskejä osajien riittävyyteen, palveluiden turvallisuuteen sekä jatkuvuuteen ja maakunnalliseen yhteistyöhön ja elinvoimaan.

Liperin kunta hankkii Meitalta ict-palvelut. Näiden ottaminen kunnan omaksi toiminnaksi tulisi kalliiksi ja heikentäisi merkittävästi tietoturvaa ja -suojausta sekä pidentäisi reagointiaikaa poikkeamiin. Kunnan omana toimintana ei olisi mitään mahdollisuutta pyörittää 24/7 päivystystä. Monessa kiireettömässäkin asiassa asiantuntemuksen hankkiminen olisi joko lähes mahdotonta tai ainakin erittäin kallista. Meita kilpailuttaa hankintalain mukaisesti hankintansa, eli iso osa Liperin kunnan nykyisistä in-house ostoista on jo Meitan kilpailutuksen kautta hankittu markkinoilta.

Siun työterveys Oy – Liperin kunnan omistusosuus 0,0001 %

Liperin kunnan ostot yhtiöltä olivat 215 000 € vuonna 2024. Henkilöstö- ja työllisyysjaosto on käsitellyt asiaa kokouksessaan 17.2.2025 (§ 15) ja esittänyt kunnanhallitukselle lausunnon antamista. Esityksen voimaantulolla arvioidaan olevan merkittäviä negatiivisia ja kustannuksia nostavia vaikutuksia.

Koha Suomi Oy – Liperin kunnan omistusosuus 0,0064 %

Liperin kunta maksaa Joensuun kaupungille osuuden seutukirjaston palveluista, jotka sisältävät Koha Suomi Oy:n maksut.

Koha Suomi Oy ylläpitää ja kehittää Koha-kirjastojärjestelmää, jota myös Joensuun seutukirjasto käyttää. Yhtiöllä on 112 omistajaa ja

ainoastaan yksi omistaja omistaa yli 10 %. Esitetyn kaltainen lakimuutos voisi johtaa yhtiön purkautumiseen ja Koha-kirjastojärjestelmän ylläpidon ja kehittämisen loppumiseen. Esityksen arvioidaan vaikuttavan kustannuksia kasvattavasti.

Polkka Oy – Liperin kunnan omistusosuus 1,2 %

Liperin kunnan ostot yhtiöltä olivat 95 000 € vuonna 2024.

Polkka Oy tuottaa Honkalammen koulun ravinto- ja siivouspalvelut sekä koulukuljetukset muiden kuntien oppilaiden osalta ja joidenkin päiväkotien ruokakuljetukset. Polkka Oy:n keittiö on samassa pihapiirissä koulun kanssa ja ruuan tuominen kunnan omista keittiöistä olisi kalliimpaa ja kokonaisuutena epätarkoituksenmukaista. Honkalammen koulun kanssa samassa pihapiirissä sijaitsee useita hyvinvointialueen yksiköitä, joihin Polkka Oy tuottaa ravinto- ja siivouspalvelut.

Valmistelija	Talous- ja hallintojohtaja
Esittelijä	Vs. kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus antaa Työ- ja elinkeinoministeriölle edellä kuvatun lausunnon. Mauri Tolvanen ja Mikko Kaskiniemi poistuivat esteellisinä asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi (syy: intressijäävi).
Päätös	Teknisenä korjauksena Polkka Oy:n Liperin kunnan omistusosuus 0,0001 % korjattiin pöytäkirjaan 1,2 prosentiksi. Hyväksyttiin päätösehdotus.
Ote Lisätietoja	Lausuntopalvelu.fi kunnanjohtaja p. 050 464 6663